

Cùng Đọc tài liệu đi vào trả lời các câu hỏi thuộc [Soạn sử 7 Kết nối tri thức Bài 13: Đại Việt thời Trần \(1226 - 1400\)](#). Nội dung này chắc chắn sẽ giúp các em chuẩn bị bài học trước khi đến lớp tốt nhất.

## Soạn lịch sử lớp 7 bài 13 Kết nối tri thức

*Tài liệu giải bài tập lịch sử 7 bài 13 Kết nối tri thức với cuộc sống chi tiết:*

### Mở đầu

#### Câu hỏi trang 62 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức

Nhà Trần tiếp nối nhà Lý, đưa nền văn minh Đại Việt lên một tầm cao mới. Lê Quý Đôn, nhà bác học ở thế kỷ XVIII đã đánh giá: “ Nhà Trần... làm cho quang vinh cả sử sách, không thẹn với đất trời”. Theo em, vì sao Lê Quý Đôn lại có đánh giá cao về nhà Trần như vậy? Hãy chia sẻ những hiểu biết của em về nhà Trần trong lịch sử.

#### Trả lời

- Nhà Trần là một triều đại quân chủ trong lịch sử Việt Nam tồn tại trong khoảng thời gian từ năm 1226 đến 1400.
- Nhà Trần là triều đại được lưu danh với những chiến công hiển hách trong lịch sử Việt Nam với ba lần đập tan quân xâm lược Mông – Nguyên ra khỏi bờ cõi, bảo vệ độc lập, tự chủ của dân tộc.
- Trong giai đoạn nắm giữ quyền lực, nhà Trần vẫn đóng đô ở Thăng Long; thi hành nhiều chính sách để ổn định và phát triển đất nước.

### Bài học

#### 1. Sự thành lập nhà Trần

#### Câu hỏi trang 62 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức

Hãy cho biết nhà Trần được thành lập như thế nào?

#### Trả lời

- Từ cuối thế kỉ XII, nhà Lý ngày càng suy yếu phải dựa vào họ Trần để đánh dẹp các thế lực chống đối.
- Họ Trần từng bước thâm tóm được quyền lực.
- Tháng 1 – 1226, Lý Chiêu Hoàng (vị vua cuối cùng của nhà Lý) buộc phải nhường ngôi cho chồng là Trần Cảnh, nhà Trần được thành lập.

## **2. Tình hình chính trị**

### **Câu hỏi trang 63 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Hãy trình bày những nét chính về tình hình chính trị của Đại Việt thời Trần

#### Trả lời

- Ở Trung ương:

+ Cùng cố chế độ trung ương tập quyền, thi hành chính sách cai trị khoan hòa, gần gũi với dân chúng.

+ Nhiều tôn thất họ Trần nắm giữ các chức vị trọng yếu trong triều, ở các địa phương và được phép lập thái ấp.

+ Chế độ Thái Thượng hoàng, nhường ngôi vua cho con, cùng quản lý đất nước. Đây thực chất là chế độ “2 vua”, quyền lực trên thực tế vẫn nằm trong tay Thái Thượng hoàng.

+ Thi hành chính sách hôn nhân nội tộc

+ Quân đội được hoàn thiện gồm, tiếp tục thi hành chính sách “ngụ binh ư nông”.

+ Lập thêm một số cơ quan như: Quốc sử viện, Thái y viện,... và một số chức quan khác như Hà đê sứ, Khuyến nông sứ,...

- Ở địa phương:

+ Cả nước chia thành 12 lộ, phủ. Đơn vị hành chính ở địa phương phổ biến là xã, do xã quan đứng đầu.

+ Nhà Trần tăng cường quản lý các địa phương, nhất là các khu vực miền núi và biên viễn.

- Năm 1341, nhà Trần ban hành bộ Quốc triều hình luật. Các cơ quan pháp luật được tăng cường và hoàn thiện hơn.

- Nhà Trần thi hành chính sách ngoại giao hòa hiếu với các vương triều phương Bắc. Chăm-pa, Chân Lạp, Ai Lao,... đều tiến cống, thiết lập quan hệ bang giao và buôn bán với Đại Việt.

## **3. Tình hình kinh tế, xã hội**

### ***a. Tình hình kinh tế***

### **Câu hỏi 1 trang 65 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Em hãy nêu những dẫn chứng chứng tỏ nhà Trần chú trọng và khuyến khích phát triển nông nghiệp.

### Trả lời

- Nhà Trần thi hành nhiều chính sách tích cực nhằm phục hồi và phát triển nông nghiệp như:

+ Đẩy mạnh khai hoang, tuyển mộ người đi khẩn hoang để mở rộng ruộng đất lãnh thổ và không gian sinh sống.

+ Cho phép các vương hầu, quý tộc chiêu mộ người dân để đi khai hoang lập các điền trang.

+ Đắp đê phòng lụt và xây dựng các công trình thủy lợi.

+ Giảm tô thuế cho người dân như các loại thuế thân, thuế ruộng (thuế điền), thuế ruộng muối,...

+ Triều đình cũng cho phép các tôn thất lập điền trang.

### **Câu hỏi 2 trang 65 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Mô tả Những nét chính về tình hình thủ công nghiệp và thương nghiệp thời Trần

### Trả lời

Những nét chính về tình hình thủ công nghiệp và thương nghiệp thời Trần:

- Các xưởng thủ công của nhà nước chuyên việc đúc tiền, chế tạo vũ khí, đóng thuyền chiến,... Triều đình trưng dụng những người thợ giỏi để xây dựng các công trình lớn.

- Hình thành thêm nhiều làng nghề, phường nghề với sản phẩm thủ công làm ra rất đa dạng

- Các cửa khẩu dọc biên giới và các cửa biển như Vân Đồn (Quảng Ninh), Hội Thống (Nghệ An),... trở thành những nơi buôn bán tập nập, thu hút nhiều thuyền buôn và thương nhân các nước đến trao đổi hàng hóa.

### ***b. Tình hình xã hội***

### **Câu hỏi trang 65 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Xã hội thời Trần bao gồm những tầng lớp nào? Nêu đặc điểm của mỗi tầng lớp.

### Trả lời

Xã hội thời Trần bao gồm những tầng lớp:

+ Tầng lớp quý tộc (vua, quan lại) có nhiều đặc quyền, nắm giữ các chức vụ chủ chốt của bộ máy chính quyền, là chủ các thái ấp, điền trang.

+ Nhân dân lao động chủ yếu là nông dân, cày cấy ruộng đất công xã, nhưng do chế độ tư hữu mở rộng nên ngày càng có nhiều người phải lĩnh canh ruộng đất của địa chủ.

+ Thợ thủ công và thương nhân tăng nhanh chóng do sự phát triển của kinh tế công thương.

+ Tầng lớp nông nô, nô tì có số lượng khá đông đảo, chuyên cày cấy trong các điền trang hoặc phục dịch trong các gia đình quý tộc.

#### **4. Tình hình văn hóa**

##### ***a. Tư tưởng - tôn giáo***

##### **Câu hỏi trang 66 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Trình bày những nét chính về tư tưởng – tôn giáo thời Trần

Trả lời

- Thời Trần, cả Nho giáo, Phật giáo và Đạo giáo đều được coi trọng.

- Nho giáo ngày càng được nâng cao vị thế. Nhiều nhà nho được cử giữ các chức vụ quan trọng trong triều như Chu Văn An, Trương Hán Siêu, Phạm Sư Mạnh,...

- Phật giáo được cả vua, quý tộc và nhân dân tôn sùng. Đặc biệt, thời kì này, Thiên phái Trúc Lâm Yên Tử ra đời do Trần Nhân Tông sáng lập.

##### ***b. Giáo dục***

##### **Câu hỏi trang 66 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Hãy trình bày những nét chính về tình hình giáo dục thời Trần

Trả lời

Những nét chính về tình hình giáo dục thời Trần:

- Thời trần, Quốc Tử Giám được mở rộng, là nơi dạy học cho các hoàng tử, con em quý tộc và quan lại cấp cao.

+ Các trường học (trường công, trường tư) xuất hiện ở nhiều địa phương. Các làng xã đều có trường tư.

+ Các kì thi Nho học thời Trần được tổ chức ngày càng nhiều, có quy củ và nề nếp.

- Nhận xét: Thời Trần mở được nhiều trường học, các kì thi được tổ chức đều đặn, có quy chế rõ ràng. Giáo dục nhằm mục đích đào tạo nhân tài, vì vậy, sự phát triển của giáo dục tạo điều kiện cho xã hội thời Trần phát triển hơn trước.

### ***c. Khoa học - kĩ thuật***

#### **Câu hỏi trang 66 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Nêu một số thành tựu chính về khoa học – kĩ thuật thời Trần. Em ấn tượng về thành tựu nào nhất? Vì sao?

#### Trả lời

Một số thành tựu chính về khoa học – kĩ thuật thời Trần

- Về sử học: Đại Việt sử ký (Lê Văn Hưu). Ngoài ra còn một số bộ sử khác như: Việt sử lược (khuyết danh), Việt sử cương mục và Việt Nam thế chí của Hồ Tông Thốc,...

- Về quân sự: Binh thư yếu lược và Vạn Kiếp tông bí truyền thư (Trần Quốc Tuấn).

- Trong y học: Tuệ Tĩnh là thầy thuốc nổi tiếng, nghiên cứu và viết sách về cây thuốc nam.

Em ấn tượng về Lê Văn Hưu và bộ Đại Việt sử ký vì:

Lê Văn Hưu là nhà sử học đời nhà Trần, tác giả bộ Đại Việt sử ký, bộ quốc sử đầu tiên của Việt Nam. Bộ sách này không còn nhưng nhờ nó mà sử gia Ngô Sĩ Liên đã dựa vào để soạn bộ Đại Việt sử ký toàn thư. Đây là bộ Sử ghi lại những sự việc quan trọng chủ yếu trong một thời gian lịch sử dài gần 15 thế kỷ, từ Triệu Vũ đế - tức Triệu Đà - cho tới Lý Chiêu Hoàng. Đại Việt sử ký tất cả gồm 30 quyển, hoàn thành năm 1272 và được Trần Thánh Tông xuống chiếu ban khen.

### ***d. Văn học, nghệ thuật***

#### **Câu hỏi 1 trang 67 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Nêu những nét nổi bật về văn học thời Trần. Sự phát triển của dòng văn học chữ Nôm thời Trần có ý nghĩa như thế nào?

#### Trả lời

- Văn học chữ Hán và văn học chữ Nôm rất phát triển

+ Chữ Hán được sử dụng để sáng tác thơ, phú, hịch, truyện kí,...

+ Văn học chữ Nôm với những tác giả nổi tiếng như Nguyễn Thuyên (Hàn Thuyên), Trần Nhân Tông, Chu Văn An,...

- Sự phát triển của dòng văn học chữ Nôm thời Trần có ý nghĩa:

+ Hệ thống hóa tư tưởng thành nhân sinh quan và triết lý Việt, thì đóng góp của đời Trần rất quan trọng trong việc phát huy một nền văn hóa thuần túy Việt Nam.

+ Người Việt đã bắt đầu phát huy một nền văn hóa đầy tự tin và ý thức độc lập, vượt lên khỏi ảnh hưởng sâu đậm của Trung Quốc.

## **Câu hỏi 2 trang 67 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Hãy nêu những thành tựu tiêu biểu về kiến trúc, điêu khắc thời Trần.

### Trả lời

- Kiến trúc:

+ Nhiều công trình kiến trúc mới, có giá trị ra đời như: tháp Phổ Minh (Nam Định), thành Tây Đô (Thanh Hóa),...

+ Một số công trình được tu sửa lại có quy mô hơn như cung điện và Hoàng thành ở Thăng Long, cung Thái thượng hoàng ở Tức Mặc (Nam Định), tháp Bình Sơn (Vĩnh Phúc).

- Điêu khắc:

+ Phổ biến điêu khắc các hình, tượng hổ, sư tử, trâu, chó và các quan hầu bằng đá. Hình rồng khắc trên đá trau chuốt, có sừng uy nghiêm.

## **Luyện tập - Vận dụng**

### **Câu 1 trang 67 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Lập và hoàn thành bảng thống kê về một số thành tựu chính trên các lĩnh vực theo mẫu:

Lĩnh vực	Thành tựu	Ý nghĩa
<b>Giáo dục</b>		
<b>Khoa học - kĩ thuật</b>		
<b>Văn học</b>		
<b>Kiến trúc và điêu khắc</b>		

## Trả lời

<b>Lĩnh vực</b>	<b>Thành tựu</b>	<b>Ý nghĩa</b>
<b>Giáo dục</b>	Quốc Tử Giám được mở rộng, xây dựng nhiều trường tử, trường công, tổ chức nhiều kì thi để tuyển chọn nhân tài	Giáo dục phát triển, đào tạo được nhiều nhân tài -> xã hội phát triển
<b>Khoa học - kĩ thuật</b>	- Sử học: Đại Việt Sử kí, Việt sử lược, Việt Nam thế chí - Quân sự: Binh thư yếu lược, Vạn kiếp tông bí truyền thư - Y học: có thầy thuốc Tuệ Tĩnh	Có những bước phát triển, tăng cường sức mạnh quốc gia, trên cơ sở các thành tựu đó, hậu thế phát triển và mang lại nhiều giá trị tích cực.
<b>Văn học</b>	Văn học chữ Hán phát triển mạnh. Nền văn học chữ Nôm bước đầu phát triển	Bắt đầu phát huy một nền văn hóa tự tin, muốn thoát khỏi văn hóa Trung Quốc
<b>Kiến trúc và điêu khắc</b>	Tháp Phổ Minh, thành Tây đô, tượng Phật hoàng Trần Nhân Tông.	Thể hiện trình độ kĩ thuật cao, tỉ mỉ, tinh xảo

### **Câu 2 trang 67 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Dựa vào kiến thức đã học, em hãy cho biết sự thành lập triều Trần thay thế cho triều Lý vào đầu thế kỉ XIII có phù hợp với yêu cầu lịch sử không? Vì sao?

## Trả lời

- Từ cuối thế kỉ XII, nhà Lý ngày càng suy yếu. Chính quyền không còn chăm lo đến đời sống của nhân dân như trước, hầu hết quan lại lao vào ăn chơi sa đọa.

- Lụt lội, hạn hán, mất mùa liên tiếp xảy ra. Nhiều dân nghèo phải bán vợ, con làm nô tì cho các nhà giàu, một số khác bỏ vào chùa kiếm sống. Dân chúng rất cực khổ.

- Ở Nghệ An, Thanh Hoá, Ninh Bình... dân nghèo nổi dậy đấu tranh. Trong tình hình đó, một số thế lực phong kiến ở các địa phương lại đánh giết lẫn nhau, quấy phá nhân dân và chống lại triều đình.

Tháng 12, năm Ất Dậu (đầu năm 1226) Chiêu Hoàng (vua cuối cùng của nhà Lý) nhường ngôi cho Trần Cảnh. Đây là một cuộc chuyển ngôi không đổ máu.

=> Sự thay thế của nhà Trần đối với nhà Lý là hoàn toàn phù hợp với hoàn cảnh lịch sử

### **Câu 3 trang 67 SGK Lịch sử và Địa lí 7 Kết nối tri thức**

Tìm hiểu thêm từ sách, báo và internet, hãy viết bài giới thiệu (khoảng 7 – 10 câu) về một thành tựu văn hóa Đại Việt thời Trần còn được bảo tồn và phát huy giá trị đến ngày nay.

## Trả lời

Tháp Phổ Minh - đặc trưng kiến trúc nhà Trần

Tháp Phổ Minh được xây dựng trên một địa thế tách biệt với xóm làng, vốn tĩnh mịch, thâm nghiêm. Do công trình này mà chùa Phổ Minh còn được gọi là chùa Tháp. Tháp Phổ Minh được xây dựng vào năm 1305, dưới thời vua Trần Anh Tông, tháp hình vuông, cao 19,5m, có 14 tầng, lên cao thu hẹp dần và kết thúc bằng một chòm nhọn hình bầu rụợu có nhiều cạnh. Mỗi đầu viên gạch có dòng chữ “Hung - Long thập tam niên”(1305) và khắc họa con rồng nổi thời Trần. Kết cấu của tháp ở các tầng đá chủ yếu dựa vào các mộng và keo vữa kết dính. Sau này, một thương nhân giàu có đã bỏ tiền trát vữa lên các mặt tháp. Tháp Phổ Minh là một trong số ít công trình còn giữ được tương đối toàn vẹn từ thời Trần.

-HẾT-

Trên đây là toàn bộ nội dung **Soạn sử 7 bài 13 Kết nối tri thức : Đại Việt thời Trần (1226 - 1400)**. Nội dung này chắc chắn sẽ giúp các em chuẩn bị bài học trước khi đến lớp tốt nhất.